

рази більше ніж за кобилу, що свідчить про розмежування гужового транспорту в залежності від тяглових властивостей, витривалості та можливості застосування в господарстві.

Артикул 2 зазначеного розділу визначає: «Коли хтось вчинив грабіж шляхтичу чи шляхтянці, забрав коней при церкві, на торзі чи в полі, на дорозі чи в іншому місці при цьому не було заподіяно ніяких побоїв чи ушкоджень, то грабіжник повинен виплатити нав'язку самому шляхтичу, як за побої. А коли хто-небудь із слуг при такому грабежі буде поранений або побитий, то також і слугам виплатити нав'язку відповідно до їхнього стану».

Судячи з цього положення, можна зробити висновок, що цінність гужового транспорту в литовський період значно зросла в порівнянні з періодом Київської Русі. Зазначена норма ставить охорону гужового транспорту від посягань на перше місце, забуваючи про цінність людського життя. Причому, міра покарання за крадіжку гужового транспорту значно перевищує міру покарання за нанесення тілесних ушкоджень людині. При крадіжці гужового транспорту без нанесення йому ушкоджень, передбачається виплата штрафу як за заподіяння побоїв людині, що безумовно підкреслює його пріоритетність.

Таким чином, дослідивши основні джерела права Київської Русі та Великого князівства Литовського, можна зробити висновок, що в зазначений період кримінально-правова охорона транспорту мала доволі широку та детальну регламентацію. Гужовий транспорт визначався як одна з найголовніших цінностей суспільства, посягання на яку передбачали суворі санкції. Це свідчить про те, що транспорт є невід'ємною частиною не лише сучасного життя, а й періоду формування державності на етнічних територіях України.

УДК 343.3/.7 (043.2)

Пузікова А. С., студентка,

Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури України,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків
Науковий керівник: Демидова Л.М., д. ю. н., доцент

САМОВІЛЬНЕ, БЕЗ НАГАЛЬНОЇ ПОТРЕБИ, ЗУПИНЕННЯ ПОЇЗДА СТОП-КРАНОМ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Стаття 283 КК України передбачає кримінальну відповідальність за самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда стоп-краном чи шляхом роз'єднання повітряної гальмової магістралі або іншим способом, якщо це

створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого. У 2013 році у Єдиному державному реєстрі судових рішень було зареєстровано 77 злочинів з ознаками, що містяться у наведеній статті.

Проблематикою цього складу злочину займались такі вчені як Коржанський М. І., Міхалін А. С, Мірошніченко Н. А. та інші.

Найгучнішою та найрезонанснішою справою, у якій розглядався даний склад злочину розглядала Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України у складі суддів Гошовської Т. В., Верещака В. М., Жука В. Г. у 2008 році. У цій справі обвинувачений перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння у вагоні електропотягу діючи умисно, самовільно, без нагальної потреби зупинив електропотяг шляхом зриву стоп-крану у вказаному вагоні, чим створив загрозу загибелі людей і настанню інших тяжких наслідків. У цій справі було визначено покарання у виді обмеження волі строком на 2 роки 1 місяць. Із диспозиції ст. 283 КК України випливає, що самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда стоп-краном, якщо це створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, є самостійним складом злочину, а максимальна санкція за цей вид злочину становить три роки обмеження волі. При цьому особа не діє в умовах крайньої необхідності: створюючи загрозу безпеці руху чи експлуатації залізничного транспорту, вона не усуває ще більшу небезпеку.

Предметом злочину можуть бути будь-які поїзди, незалежно від їх призначення і кількості вагонів пасажирські далекого сполучення, пасажирські приміські, вантажні, поштово-багажні, пожежні, ремонтні, які рухаються залізничними звичайними або вузькими коліями чи коліями метро. При цьому поїздом визнаються як сформовані і зчеплені між собою вагони з одним чи кількома локомотивами, так і окремі самохідні одиниці.

Однак не виступають предметом злочину, передбаченого ст. 283 КК, транспортні машини і механізми, які не належать до рухомого складу залізничного транспорту (трамваї і тролейбуси, вагонетки та локомотиви технологічного колійного рухомого складу, вагони фунікулерів та монорельсових доріг, канатні підйомники і т.п.).

Самовільне без нагальної потреба зупинення поїзда виконується шляхом дії і полягає у припиненні руху поїзда до повної зупинки. Його обов'язковими ознаками є: а) самовільність, яка означає, що такі дії вчинено без розпорядження працівника залізниці, який вправі приймати рішення про зупинення поїзда; б) відсутність нагальної потреби, тобто обставини, за якої негайне зупинення поїзда є єдиною можливістю уникнення заподіяння шкоди життю чи здоров'ю людей або великої матеріальної шкоди.

При цьому особа не діє в умовах крайньої необхідності: створюючи загрозу безпеці руху чи експлуатації залізничного транспорту, вона не усуває ще більшу небезпеку. Зупинення поїзда стоп-краном означає застосування важелів гальмівної системи, розташованих у вагонах. Роз'єднання повітряної гальмової магістралі передбачає падіння тиску в цій магістралі, яке веде до спрацьовування гальм і повної зупинки поїзда.

Наслідками основного складу цього злочину (ч. 1 ст. 283) можуть бути створення загрози загибелі людей або інших тяжких наслідків або/та реальне заподіяння шкоди здоров'ю потерпілого (нею охоплюється, зокрема, заподіяння легких тілесних ушкоджень одній чи кільком особам або середньої тяжкості одній особі).

Злочин вважається закінченим з моменту самовільної без нагальної потреби зупинки поїзда і заподіяння шкоди здоров'ю хоча б однієї особи або створення в загрози настання тяжких наслідків. Суб'єкт злочину загальний. У разі самовільного без нагальної потреби зупинення поїзда працівником залізничного транспорту, вони несуть відповідальність за ст. 276 КК. Отже, злочин передбачений ст. 283 КК України, не є рідкістю, науковці кримінального права і по сьогодні розробляють та вдосконалюють теоретичні питання, що стосуються цього складу злочину для того, щоб спростити та поліпшити роботу судам України.

Література

1. Коржанський М. І.. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. Вид. 2-ге/ М. Коржанський. – К.: Атіка, 2002. – 640 с.
2. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / за ред. М. І. Бажанова, Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова та ін. Київ-Харків: Юрінком Інтер: Право, 2001. – 416 с.
3. Коржанський М. Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України / М. Коржанський. – К.: Атіка, Академія, Ельга-Н, 2001. – 345 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина / за ред.. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – Київ: Юридична думка, 2004. – 656 с.